

economia, i també a la de tota la seua àrea d'influència, i potser acabaran provocant una recessió mundial. Suposant que la Reserva Federal opte per la bona solució, el Japó és el principal perill en el panorama mundial. Si el govern haguera actuat ràpidament per resoldre els seus problemes bancaris, quan en va tenir per primera vegada ara fa uns anys, l'economia ja s'hauria recuperat i els mercats emergents de l'Àsia no s'haurien vist afectats per una recessió tan greu. La malaltia no s'haguera estès fins a Rússia i a més països en vies de desenvolupament. El risc global i la volatilitat dels mercats financers viscuts a la fi del 1998 potser no s'haurien produït mai.

En principi, el Japó es recuperarà l'any 1999, sempre que el seu govern faça les coses bé. I potser no en tindrà prou tirant endavant els seus plans actuals, destinats a fer sortir de la crisi els bancs que estan en fallida. Si la confiança dels estalviadors japonesos s'esvaeix i els bancs no augmenten els beneficis, fins i tot desapareixerà la perspectiva d'una lleugera expansió. De fet, l'única cosa important no és la perspectiva de creixement, sinó un aspecte que a llarg terme pot ser més preocupant: saber si el nou consens en favor del lliure mercat establert a tot el món serà ferm o desapareixerà. Des de la caiguda del mur de Berlín hem assistit a un canvi favorable a l'economia liberal i de mercat als països de l'Europa de l'est, Àsia

i Llatinoamèrica, i fins i tot als països socialistes de l'Europa occidental

Avui, els col·lectivistes no convertits del món sencer s'alegren del que consideren la crisi del capitalisme mundial. En certa mesura tenen raó. No cal recordar que els factors que han provocat aquesta crisi han estat, majorment, errades dels governs i no tant dels mercats, però políticament això no és gaire significatiu. Si l'actual baixa econòmica es converteix en una depressió el 1999, segurament que sorgirà una reacció violenta contra el consens liberal.

Es curiós, i al mateix temps encoratjador que, almenys de moment, els col·lectivistes no hagen triomfat. La major part de l'Àsia ha experimentat una recessió salvatge. Solament Malàisia s'ha enfrontat deliberadament a la nova ortodòxia –amb la introducció de controls draconians en els fluxos de capital–. A la resta d'aquesta regió, menys actuacions governamentals en lloc de més són el millor sistema per avançar. No sembla que, de moment, haja d'augmentar la demanda de més protecció comercial. El governs europeus de "nova esquerra" –en alguns casos adversos i en uns altres sense convicció– continuen actuant com a governs conservadors pro mercat escudant-se en la retòrica inofensiva de la "tercera via".

El dia del judici final s'ajorna

El món començarà l'any 2000 molt millor que no havien predit els nostres predecessors. El fatalisme ja no és moda, diu *Madsen Pirie*.

La gent es juga els diners amb números de la sort, per això algunes dates adquireixen de sobte importància. En diversos moments de la nostra història, determinats grups de la raça humana han estat convençuts que el món desapareixeria, o almenys que el desastre i el judici final arribarien. En començar l'anterior mil·lenni, alguns pensaren que havia arribat la data de la Segona Revelació. Des d'aquell moment hi ha hagut altres dates en què els fidels han esperat tranquil·lament asseguts Harnagedon, encara que finalment han hagut de renunciar-hi decebuts fins que els seus líders tornaren a fixar una altra data per a la fi del món.

Mentre el calendari ha anat avançant, hi ha hagut guerres, rumors de guerres i terratrèmols a diversos llocs. Però, sorprenentment, no hi ha hagut un ampli "moviment mil·lenarista" que prediguera la fi del món. De fet, molts sectors de la humanitat semblen afrontar el nou mil·lenni amb un grau d'optimisme que als nostres avantpassats els haguera estranyat. I és que s'ha perdut el sentit de fatalisme, el sentiment que els humans són simples objectes sacsejats pel destí com suros moguts per les ones de la mar. En el seu lloc s'ha estès la convicció que la humanitat és, fins a cert punt, responsable del seu destí, i que el que ens passe serà el resultat de les nostres accions, fins i tot d'aquelles d'intencionades.

Els profetes del judici final no han trobat resposta a les seues alarmes apocalíptiques. Els ecologistes s'han sorprès davant l'evidència que els anomenats recursos escassos baixen de preu, la qual cosa indica que l'oferta avantatja la demanda. Moltes de les primeres matèries que se suposava que anaven minvant tenen actualment moltes més reserves que fa dues dècades. Sembla que la nostra habilitat per conservar i emprar substituïts és molt millor que no es pensava. De manera semblant, els rumors que assenyalaven que la humanitat perjudica l'hàbitat s'han vingut malament amb el fet que l'aigua i l'aire són més nets amb el pas dels anys i que els processos productius contaminen menys que en el segle passat.

Aquells que es passaren el segle predient la fi del capitalisme liberal es van sorprendre quan el sistema de planificació central col·lectiva va esclatar. Fins i tot aquells que pensaven que l'economia britànica estava totalment passada de moda i condemnada a sucumbir davant les economies miraculoses d'Alemanya i Àsia s'han quedat perplexos per la flexibilitat de l'antic model de lliure mercat que els ha permès competir amb els seus rivals.

Altres presagis catastrofistes anuncien un fracàs dels valors socials i el que hom ha anomenat col·lapse de la societat civil. Després de dècades de pessimisme implacable, la família continua essent la institució més popular. La major part de la gent s'estableix en un determinat moment amb un company del sexe oposat i té fills. Un sondeig recent entre gent de 16 a 21 anys va mostrar que "ésser feliçment casat i amb fills" era la màxima aspiració, més que una carrera professional amb èxit. S'ha dissipat l'amenaça latent d'un món desenvolupat sota la càrrega d'una població anciana. La gent viu més anys, però les seues vides actives també s'han allargat i les reformes oportunes en les pensions asseguren que en les primeres dècades del pròxim segle gran part de la gent gran tindrà diners i no necessitarà l'ajuda dels contribuents. A mesura que s'acosta el nou mil·lenni, els quatre cavallers de l'apocalipsi han perdut la seua influència sobre nosaltres.

Continuarà havent-hi penúries espantoses en determinades circumstàncies a causa de la bogeria humana, però a Malthus l'haguera sorprès una oferta alimentària mundial que s'ha incrementat més ràpidament que la població a la qual ha de nodrir. Encara hi ha guerres, sobretot a nivell local, però el planeta ja no està amenaçat per aniquilacions nuclears. La pesta encara existeix, però la verola s'ha vençut i la poliomeilitis s'ha atenuat. Queden pocs dubtes sobre el fet que els primers anys del nou mil·lenni duran la victòria sobre la malària, la sida i molts tipus de càncer. Malgrat els quatre cavallers de l'apocalipsi, la mort encara ens acompanya, però els progressos en nutrició i en medicina fan que cada any ens resulte més difícil caure en les seues mans.

Madsen Pirie: president de l'Institut Adam Smith.